

*О.С. Осовська, студентка 4 курсу спеціальності
«Міжнародна інформація» Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки*

*Науковий керівник – д. політ. н., проф. кафедри
міжнародної інформації СХУ ім. Лесі Українки
Тихомирова Є.Б. (Україна, м. Луцьк)*

Проблема україно-білоруських та україно-польських відносин у місцевих ЗМІ західного регіону України

*Роботу виконано на кафедрі міжнародної
інформації СХУ ім. Лесі Українки*

У пріоритетах кожної сучасної держави лежать дружні та міцні відносини із її сусідами. Україна, ставши на шлях демократичного розвитку, ще два десятиліття тому визначила розвиток стосунків із своїми найближчими сусідами – Білоруссю та Польщею – як запоруку успішної співпраці не лише в економічній та політичній, але і у культурній, соціальній, науково-технічній та комунікаційній сферах.

На офіційному рівні встановлення відносин між державами здійснюється за допомогою нормативно-правових актів, брифінгу між представниками владних органів, офіційних звернень та зустрічей тощо. Але широкій громадськості ці дані не завжди є доступними. Для того, щоб інформувати громадян своєї країни про діяльність уряду у сфері міжнародної співпраці, а також про будь-які інші міждержавні події, що мають регіональне, локальне чи державне значення, використовують засоби масової інформації як інструмент формування громадської думки та висвітлення найважливіших аспектів взаємодії держав.

ЗМІ представлені пресою, телебаченням, радіо та мережею Інтернет. Безперечно, найбільш доступним та динамічним засобом масової інформації є Інтернет, виникнення якого стало основоположною передумовою прискореного розвитку інформаційного суспільства. Але у сучасній Україні, особливо на регіональному рівні, передові позиції у рейтингу ЗМІ відіграє преса. Особливістю сучасних видань України є те, що більшість з них доступні як у друкованому, так і у електронному вигляді (у форматі PDF або у вигляді архівів офіційного (або ж неофіційного) сайту). Це дозволяє отримати швидкий доступ не лише до свіжих номерів, але і до попередніх.

Проблему висвітлення міждержавних відносин у пресі досить складно виявити, адже неможливо достовірно визначити, які саме джерела надають найточнішу інформацію про ту чи іншу подію. Напевно кожен не раз стикався з тим, що у різних джерелах (мається на увазі виданнях) інформація про одну і ту ж подію відрізняється. Це пов'язано перш за все із першоджерелом, стилістичними та аналітичними навиками журналіста тощо.

Повернімось до україно-польських та україно-білоруських відносин. Періодика західної України досить часто звертається до цієї теми, що є природнім, адже наближеність західноукраїнських областей до Польщі та Білорусії беззаперечно впливає на рівень розвитку того чи іншого регіону, локальну бізнес-політику або навіть побут громадян. Але зрозуміло, що відносини з Польщею та Білоруссю кожного з регіонів є відмінними. Для того, щоб виявити ці відмінності, а також визначити спільні тренди, проаналізуємо періодичні видання Волинської, Рівненської та Львівської областей за четвертий квартал 2012 року.

Для аналізу висвітлення україно-польських та україно-білоруських відносин у Волинській області ми обрали незалежну газету «Волинська правда» та Волинське видання всеукраїнської газети «Вісник».

У незалежній газеті «Волинська правда» за жовтень-грудень 2012 року були опубліковані новини, переважно такі, що стосуються тематики проблеми перетину польського кордону (у Любомльському та Устилузькому районах), зокрема розглядається питання спрощення перетину для українських громадян та проблема контрабанди (19.11.2012 – через «Ягодин» намагались вивезти старовинну картину до республіки Польща) [1]. Важливим аспектом відносин України та Польщі, про який інформує громадськість «Вісник» є також фінансування проектів у Волинській області за рахунок коштів Євросоюзу за участю Польщі (для прикладу, фінансування Луцького зоопарку обговорювалось 11.12.2012 у Замості). Увага присвячується також і розвитку культурного співробітництва, спорту та обміну досвідом (1 листопада у Львові було представлено перше повне видання «Кобзаря» українською та польською мовами; 14- 16 листопада у СНУ ім. Лесі Українки пройшла Міжнародна науково-практична конференція «Концептуальні погляди Януша Корчака як важливі духовні цінності на сучасному етапі; 17-24 листопада - Волинські рятувальники стажувалися у Польщі, повідомляє «Волинська правда»).

Згадується передання Волинській області головування у єврорегіоні «Буг», що було затверджено на XV засіданні членів ради транскордонного об'єднання 26 листопада 2012 року у місті Брест, Білорусь, як важливий крок у розвитку транскордонного співробітництва. Також, говорячи про Білорусію, видання в основному приділяє увагу проблемі контрабанди (21.11.2012 – на Волині вилучили 134 ящики контрабандних цигарок білоруського виробництва; 20.12.2012 – прикордонники Луцького загону затримали білорусів з 2.4 мільйонами доларів США) та питанням та проблемам у сфері освітнього співробітництва (27.11.2012 – презентацію книги Волинського професора заборонили у Бресті).

Волинське видання всеукраїнської газети «Вісник» в основному приділяє увагу розгляду питань інвестиційного

співробітництва між Україною, Польщею та Білоруссю (26.11.2012 – у рамках програми прикордонного співробітництва «Польща-Білорусь-Україна» Волинь отримає 23 мільйони євро на модернізацію кордонів та реконструкцію автомобільних шляхів сполучень), проблем отримання віз – (14.12.2012 – Польща змінила концепцію видачі віз для українців) та порівнянню рівнів розвитку сільського господарств (04.12.2012 – порівняльний аналіз концепцій сільського господарства Польщі, Білорусі та України «Як халяйнують у Польщі та Білорусі») [2].

Для аналізу стану висвітлення україно-польських та україно-білоруських відносин у Рівненській області проаналізуємо бази даних регіонального порталу «Рівне» та газети Рівненської області, що видається двічі на тиждень, - «Рівне вечірне».

Регіональний портал «Рівне» велику увагу приділяє розвитку спортивних та культурних відносин між Україною, Польщею та Білоруссю [3]. Зокрема здійснюється співробітництво у галузі освіти (16.10.2012 – у Рівному зібрались науковці з України та Польщі у стінах Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Степана Дем'янчука), у галузі культури (03.10.2012 – рівненський драмтеатр визнали найкращим на фестивалі у Бресті) і спорту (27.10.2012 – відбулось змагання зі спідвею між командами «MIR» і «Ванда» (Польща)). Згадуються також і проблеми контрабанди та перетину кордону (05.11.2012 – прокуратурою Рівненської області затверджено обвинувальний висновок у кримінальній справі, розслідуваній органами Служби безпеки України стосовно контрабандиста, який намагався вивезти до Республіки Білорусь культурні цінності; 20.11.2012 – на українсько-білоруському кордоні в Рокитнівському районі закінчився сезонний пропуск громадян для збору грибів та ягід).

Газета «Рівне вечірне», на відміну від порталу «Рівне», робить акцент на проблеми заробітчан (20.11.2012- за

дослідженнями агентства з працевлаштування East West Link, українські заробітчани хочуть і надалі працювати в Польщі, залишаючись на довший термін) [4]. Також розглядаються аналогічні проблеми перетину україно-білоруських кордонів та контрабанди (27.12.2012 – райсуд засудив 27-річного рівнянина за збут наркотиків та перевезення контрабанди у потязі сполучення «Чернівці – Мінськ»). Не менш важливе значення на думку редакторів газети відіграють культурні зв'язки України із її сусідами, зокрема туризм (1.11.2012 – стаття-реклама міста Хелм), музика (25.10.2012 – оголошення про виступ українського гурту «Даха Браха» з білоруським «Port Mone»), спорт (1.11.2012 – рівненські хокеїсти з'явилися на чемпіонат у Білорусь) тощо.

Львівські видання мають дещо інакші підходи до висвітлення відносин України з Польщею та Білоруссю. Більша увага в цьому контексті приділяється аспектам соціальних та економічних відносин між країнами. Так, у щоденній газеті «Високий замок» публікуються новини, пов'язані із проблемами вступу України до ЄС (31.12.2012 – міністри закордонних справ України і Польщі Леонід Кожара та Радослав Сікорський домовились про тісну взаємодію з метою належної підготовки саміту Україна-ЄС 25 лютого 2013 і якнайшвидшого підписання Угоди про асоціацію) та візовим режимом (26.11.2012 – під час прес-конференції консул Республіки Польща Лідія Аньоловська повідомила, що з 1 грудня минулого року Генеральне консульство Республіки Польща у Львові виділо 15 тис. віз закупівельного туризму) [5]. Приділяється увага і питанням отримання карти поляка (01.12.2013 – генеральний консул Ярослав Дрозд під час конференції «25-річчя польської консульської місії у Львові» повідомив, що за 2012 рік Генеральне консульство Республіки Польща у Львові видало 6 тис. карт поляка). В той же час ресурс повідомляє, що МВС України та Білорусі продовжують налагоджувати співпрацю (28.12.2012 – Національну академію внутрішніх справ України з робочим візитом відвідала

делегатія Міністерства внутрішніх справ Республіки Білорусь, яку очолив заступник Міністра внутрішніх справ – начальник Головного управління кадрів Анатолій Курилець). Не оминає видання і новин, що стосуються спорту та культури (07.11.2012 – у Гомелі (Білорусь) відбувся 10-й міжнародний турнір з рукопашного бою «Біла Русь», де близько 100 рукопашників із 17 команд Росії, України та Білорусі взяли участь у змаганнях; 13.11.2012 – у Львові відбулися урочистості з нагоди національного свята Незалежності Республіки Польща).

Для порівняння, інше львівське інтернет-видання - Zaxid.net – в контексті україно-польських та україно-білоруських відносин інформує суспільство у наступних напрямках: соціально-економічна політика (11.10.2012 - Сейм Польщі одностайно висловився за ратифікацію президентом Польщі українсько-польської угоди про соціальне забезпечення, що передбачає, зокрема, збільшення страхових гарантій для репатріантів; 02.11.2012 – Польща підтвердила, що постачає німецький газ в Україну) [6]. Як і у практично всіх попередніх виданнях, яскраво описується також проблема видачі віз та перетину кордонів (04.10.2012 - після завершення ЄВРО-2012 польська сторона скерувала звіт про функціонування загального митного контролю на кордоні до Єврокомісії для того, щоб внести зміни в Шенгенський кодекс і закріпити цю спрощену схему переходу українсько-польського кордону; 12.10.2012 - Надзвичайний та Повноважний Посол Польщі в Україні Генрик Літвін прогнозує, що за весь 2012 рік Польща видасть громадянам України близько 800 тис. віз). Не оминаються і питання культурного співробітництва (21.11.2012 – Польща надає кошти для реставрації пам'яток Львова), та навіть скандальні новини (25.11.2012 – до Білорусі не впустили президента Української асоціації студентського самоврядування Єлизавету Щепетильникову).

Аналіз показує, що у виданнях усіх 3 областей прослідковуються чіткі спільні тренди інформування громадян щодо відносин України з її найближчими сусідами – Польщею та Білоруссю. Найбільш помітні з них:

- проблеми перетину кордонів та візовий режим;
- проблема контрабанди;
- транскордонне співробітництво;
- діяльність, що стосується співпраці України із ЄС (за посередництвом Польщі);
- співробітництво у сфері культури, спорту та освіти.

Однак, у кожній із областей пріоритети кожній з даних категорій надані не однаково. Для прикладу, у волинських виданнях журналісти найбільш часто звертаються до проблем контрабанди та видачі віз; у рівненських – до питань співпраці у сфері культури та освіти; у львівських – до питань сфери економіки та соціального сектору. Це зумовлено декількома факторами:

- географічним (наближеність до кордону та його протяжність у рамках області);
- історичним (тісні історично сформовані зв'язки, наприклад Волинь-Польща);
- соціальним (особиста зацікавленість людей у підтриманні відносин того чи іншого роду).

Отож, незважаючи на велике розмаїття преси західної України, все ж можна визначити певний алгоритм інформування громадян, а отже і безпосередньо їх інтереси.

Джерела:

1. Матеріали сайту «Волинська правда»// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.lutsk.ua>.

2. Матеріали сайту «Вісник+К» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.lutsk.ua>.

3. Матеріали сайту «Регіональний портал Рівне» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rivne.com.ua>

4. Матеріали сайту «Рівне вечірне» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rivnepost.rv.ua>.

5. Матеріали сайту «Високий замок» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wz.lviv.ua>.

6. Матеріали сайту «Zaxid.net» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zaxid.net>.